

A határon átnyúló osztrák-magyar együttműködés hozzáadott értéke és lehetőségei

Miért hasznos mindenkinek a határon átívelő kooperáció – és mit jelent konkrétan az európai dimenzió

Az osztrák-magyar határtérség közös élet-, munka- és kulturális tér, évszázadok óta összefonódó történelemmel. Az emberek ingáznak, családok élnek a határ mindkét oldalán, egyesületek, plébániák, önkormányzatok és szociális szervezetek ugyanazokkal a jövőbeli kérdésekkel néznek szembe. A közös tér lehetőségei mégis gyakran kihasználatlanok maradnak: a struktúrák, a nyelvek és a közigazgatási rendszerek eltérnek, és sok szervezet egymás mellett dolgozik ahelyett, hogy együttműködné.

A határon átnyúló együttműködés – ahogyan azt a Com(p)AGE projekt a gyakorlatban megvalósítja – pontosan itt lép be: összeköti a tudást, az embereket és az intézményeket a határon át, és két szomszédos régióból integrált cselekvési teret formál. Ez az információs lap bemutatja, miben rejlik a konkrét hozzáadott érték, melyek a siker feltételei, és milyen lehetőségek nyílnak a szervezetek számára.

Közös kihívások – közös válaszok

Korunk nagy társadalmi feladatai nem állnak meg a határnál. Az osztrák-magyar határtérségben ez különösen a következőket érinti:

- Demográfiai változás: a népesség a határ mindkét oldalán öregszi; a vidéki települések fiatalokat veszítenek, miközben nő a magas életkorúak aránya.
- Magány és társadalmi izoláció: az idős kori elmagányosodás növekvő egészségügyi és társadalmi téma – városokban és falvakban egyaránt.
- Gondozás és gondozó hozzátartozók: a szakemberhiány, az otthoni informális gondozás és a hozzátartozók tehermentesítése mindkét országot egyformán próbára teszi.
- Közzolgáltatások a vidéki térben: a mobilitást, az alapellátást, a közösségi találkozóhelyeket és az önkéntes struktúrákat újra kell gondolni.
- Digitalizáció: a digitális szolgáltatások összeköthetnek – de csak akkor, ha alacsony küszöbűek és személyes kísérés támogatja őket.

A hozzáadott érték hat dimenziója

A határon átnyúló együttműködés haszna hat dimenzióban konkrétan megnevezhető:

1. Know-how-transzfer: a „komp” mint alapelv

A jó gyakorlat átkel a határon, ahelyett hogy kétszer fejlesztenék ki. Ami Vasban vagy Zalában működik, inspirálhatja Stájerországot – és fordítva. A Com(p)AGE név magában hordozza ezt az elvet: a „komp” szó a tudás, a módszerek és a tapasztalatok ingázását jelképezi a két part között – és mindkét oldalon célba ér.

2. Nagyobb hatás és kritikus tömeg

Közös célcsoportok, közös nyilvánosság, közös standardok: az eredmények egyszerre két országban hasznosulnak. Egy kétnyelvű platform, egy közös tanterv vagy egy összehangolt kampány több embert ér el, mint amire bármelyik régió egyedül képes lenne – és megteremti azt a kritikus tömeget, amely a fenntartható struktúrákat működőképessé teszi.

3. Hozzáfértés új erőforrásokhoz

A határon átnyúló konzorciumok EU-s forrásokat (Interreg, Erasmus+, CERV és mások), partnerhálózatokat és szakértelmet nyitnak meg, amelyek nemzeti szinten nem lennének elérhetők. Az együttműködés így telephelyi tényező is: befektetést, kompetenciát és láthatóságot hoz a régióba.

4. Az ember a középpontban: bizalom és találkozás

A személyes találkozás lebontja az előítéleteket és bizalmat épít – ez minden együttműködés alapvalutája, különösen az idősgondozás érzékeny területén. A digitális hálózatépítés csak valós találkozókkal, közös rendezvényekkel és kulturális cserével együtt fejti ki hatását.

5. Intézményi tanulás és innováció

Közigazgatások, civil szervezetek, önkormányzatok és egyházi fenntartók tanulnak egymástól: más szervezeti modellek, más finanszírozási logikák, más megoldási utak. Ez a saját rendszerhatáron túlra tekintés az innováció motorja, és mindkét oldalon korszerűsíti a szolgáltatásokat.

6. Reziliencia és hosszú távú struktúrák

A határon átnyúló hálózatok válságállóbbak: a tudást és a felelősséget több vállra osztják el, túlélnek az egyes projektidőszakokat, és olyan együttműködési kultúrát teremtenek, amely a jövő kihívásait – az ápolási krízistől a klímaváltozásig – közösen kezelhetővé teszi.

Az európai dimenzió

A határregiónk Európa illesztési pontjai: az EU lakosságának mintegy 30 %-a él határtérségben. Ami itt sikerül vagy kudarcot vall, az dönti el, hogy az európai integráció megérkezik-e a mindennapokba. A határon átnyúló projektek helyben valósítják meg az EU kohéziós politikáját: erősítik a területi kohéziót, lebontják a határok menti akadályokat, és közvetlenül megtapasztalhatóvá teszik az Unió hozzáadott értékét – éppen az idősek, a gondozó hozzátartozók és a vidéki közösségek számára, akiknek Brüsszel gyakran távolinak tűnik.

Aki határon átnyúlóan dolgozik, egy európai szintű hálózat részévé válik, amelyben régiók, városok és kezdeményezések ugyanazokon a jövőbeli kérdéseken dolgoznak – és mérhetően hozzájárul a globális fenntartható fejlődési célokhoz (SDG-k):

- SDG 3 – Egészség és jóllét: a magány megelőzése, aktív és egészséges idősödés.
- SDG 10 – Egyenlőtlenségek csökkentése: részvétel kortól, származástól és lakóhelytől függetlenül.
- SDG 11 – Fenntartható városok és közösségek: élő szomszédságok és településközpontok.
- SDG 17 – Partnerség a célok eléréseért: intézményesített határon átnyúló együttműködés.

Com(p)AGE a gyakorlatban: számok és eredmények

Az Interreg Com(p)AGE projekt („An Integrated Border Region”) megmutatja, hogyan születik konkrét határon átnyúló hozzáadott érték:

- Digitális platform három nyelven – nyilvánosan elérhető; összeköti az idősgondozásban aktív osztrák és magyar szervezeteket, összegyűjti a támogató szolgáltatásokat, önkéntes lehetőségeket és oktatási tartalmakat.
- Co-creation a kezdetektől – három nagy közös alkotóesemény; a platform szükségleteit és funkcióit a leendő felhasználókkal együtt határozták meg.
- Nyolc regionális stakeholder-workshop – többek között Admontban, Szombathelyen/Zalában, Bécsben és Grazban.
- Öt kompetenciamodul mintegy 40 résztvevővel – 4,5 ECTS-kreditnek megfelelő tanúsítvánnyal zárul.
- 87 tesztelő – kísérte a terepteszt-fázist három értékelési hullámban; visszajelzéseik közvetlenül beépültek a platform nyelvezetébe, navigációjába és funkcióiba.
- Fenntarthatósági stratégia – elkötelezett szervezetek magcsoportja, rendszeres hálózati találkozók, job shadowing, kulturális csere és együttműködési megállapodás biztosítja a működést a projekt lezárása után is.

Következő mérföldkő: a nemzetközi stakeholder-esemény 2026. október 2-án Grazban, a magány és a társadalmi izoláció elleni nemzetközi kampány keretében.

A határon átnyúló együttműködés sikertényezői

A Com(p)AGE projektgyakorlatából a siker központi feltételei vezethetők le:

Bizalom a technika előtt

Valódi együttműködés nem pusztán digitális eszközökből születik, hanem személyes bizalomból, nyelvi támogatásból és szemtől szembeni találkozásból. A digitális hálózatépítésnek és a valós találkozóknak ki kell egészíteniük egymást.

Mindkét oldal láthatóvá tétele

A kiegyensúlyozottság kötelező: mindkét ország tartalmainak, rendezvényeinek és szervezeti profiljainak egyenrangúan jelen kell lenniük – világos felelősségekkel, partnerenkénti mérhető hozzájárulással és átlátható dokumentációval.

A nyelv mint híd

A többnyelvűség (német, magyar, angol) nem extra, hanem előfeltétel – a platformtól az anyagokon át a találkozók moderálásáig. A professzionális nyelvi lektorálás biztosítja a minőséget és az egyenrangúságot.

A hatás mérhetővé tétele

Regisztrációk, feltöltések, cikkmegtekintések, dokumentált együttműködések: a mérhető indikátorok bizonyíthatóvá teszik a határon átnyúló hatásokat – a támogatók és a saját szervezet felé egyaránt.

Fenntarthatóság tervezése a kezdetektől

Az üzemeltetési modell, az együttműködési megállapodás és a magcsoport a projekt elejére tartozik, nem a végére. A hosszú távú monitoring – a projektzárás után öt évvel is – szem előtt tartja a hatást.

Mit nyernek konkrétan a szervezetek

Egyesületek, önkormányzatok, egyházi fenntartók, szociális szervezetek és oktatási intézmények számára a határon átnyúló együttműködésben való részvétel kézzelfogható lehetőségeket nyit:

- Láthatóság egy közös, háromnyelvű platformon és egy nemzetközi hálózatban.
- Hozzáférés EU-s támogatási programokhoz, valamint segítség a pályázatírásban és a partnerkeresésben.
- Munkatársak és önkéntesek képzése tanúsított kompetenciamodulokon keresztül.
- Job shadowing és tanulmányutak: egymástól tanulás a valós munkahétköznapiakban.
- Új önkéntesek és együttműködő partnerek – a határon túlról is.
- Részvétel a szakpolitikai ajánlások alakításában, amelyek a gyakorlatból a következő támogatási időszak programjaiba épülnek be.

További hasznos linkek

- Interreg Österreich-Ungarn / Ausztria-Magyarország: <https://www.interreg-athu.eu>
- Com(p)AGE Plattform / platform: <https://www.compage.eu>
- Interreg Europe – Policy Learning Platform: <https://www.interregeurope.eu>
- EU-Kohäsionspolitik / EU Cohesion Policy: https://ec.europa.eu/regional_policy
- Europäischer Ausschuss der Regionen / European Committee of the Regions: <https://cor.europa.eu>
- b-solutions – Lösungen für Grenzhindernisse / border obstacles: <https://www.b-solutionsproject.com>
- UN Sustainable Development Goals: <https://sdgs.un.org/goals>

Állapot: 2026. augusztus. Ez az információs lap a Com(p)AGE platform anyaggyűjteményének része. A Com(p)AGE projektet az Interreg Ausztria-Magyarország program keretében az Európai Unió társfinanszírozza.